СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 91. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 12-го травня 1943. No. 91. Jersey City, N. J., Wednesday, May 12, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАПОВІДАЮТЬ: ЯК НЕМА КОНТРАКТУ — НЕ БУДЕ ПРАЦІ В МАЙНАХ

КОЛОМБОС (Огайо). — Джан Овенс, голова 6. округи Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка заявив, що по півночі 18. травня 50,000 майнерів в стейті Огайо та Вест Вірджінії вийдуть на страйк, коли до цього часу власники копалень не заключать нового договору.

ХОЧУТЬ СТВОРИТИ ОКРЕМЕ БЮРО.

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив проєкт закона про вилучення Офісу Цивільного Постачання з Бюра Воєнної Продукції. Цей офіс матиме право заряджувати вимогами домашнього фронту. Голову Офісу Цивільного Постачання мав би назначити президент. Законопроєкт відійшов до палати репрезентантів.

ВІДБУДУВАТИ ПОЛЬЩУ — ОБОВЯЗОК ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

ШІКАҐО. — На обіді Шікаґовського Товариства Торговлі і Шікаґовської Ради для заграничних справ заявив британський амбасадор лорд Галифакс, що Обєднані Держави доложать усіх зусиль, щоби відбудувати Польщу. Теж заявив, що не буде говорити про польсько-совєтський розрив, бо Британія і Злучені Держави роблять усі старання, щоби цей конфлікт злагодити.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПІДВИЖКИ ДОХОДОВОГО ПОДАТКУ НА 50%.

ВАШИНҐТОН. — Голова ґубернаторів федеральних резервоних банків Екелс заявив перед Сенатською Фінансовою Комісією, що прихід з податків повинен покрити хоч 50% загальних воєнних розходів держави. Тепер ці воєнні розходи, казав Екелс, доходять до 100 білионів долярів річно, а прихід з податків покриває тільки 30% розходів.

В Англії податки покривають 56% розходів, а в Канаді 50%.

ВОЄННИХ БОНДІВ ЗАКУПЛЕНО НА 18 БІЛІОНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу подає, що в другій державній позичці продано бондів на суму $18,533,000,000. З цеї суми банки закупили поверх пять більонів, а решту закупили не-банкові інституції та поодинокі громадяни.

ЗНИЖЕНО ЦІНИ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро адміністратора цін зарядило знижку цін на дріб, солену рибу, капусту та цибулю з днем 13. травня ця знижка на капусту буде від 7 до 15%, а на цибулю 7%.

БУДЕ МЕНШЕ ГОРОДИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент рільництва подає, що в 1943 році буде городини менше на 13% піж в 1942 році, але на 2% більше як 1941 р.

ШЕРИ НА БІРЖІ ЙДУТЬ ВГОРУ.

НЮ ЙОРК. — Радісні звідомлення з перемог Аліянтів в Африці спричинили великий покуп вартісних паперів на нюйорській біржі.

ХОЧЕ ПРИВЕРНУТИ СИЛУ РАДІ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Американська Федерація Праці є за те, щоби привернути повну владу Раді Воєнної Продукції в справах, в яких іде про підвишки заробітних платень. Як відомо, проти цього виступає Джан Л. Луїс, президент Юнайтед Майн Воркерс. Екзекутивний уряд Федерації є теж проти зарядження президента Рузвелта „Держи ряд!", кажучи, що це зарядження підкопує Раду Воєнної Праці, зглядно робить її безцільною.

ВИЛКІ ЗАПОВІДАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПЕРЕМОГУ.

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі, републиканський кандидат на президента у минулих президіяльних виборах, заявив, що републиканська партія, під поступовим проводом, поверне до влади при наступних президентських виборах. Ось ту заяву проголосило видавництво Саймон і Шустер, що видало книжку Вилкого „Вон Ворлд", що то тепер тішиться великою популярністю. Ось ту заяву Вилкого вислало видавництво до ґазети „Лондон Дейлі Телеґраф", як вступ до серії артикулів, що будуть появлятись в тій ґазеті, а які будуть скороченим передруком згаданої книжки. Вилкі ще сказав, що це булоб траґедією, колиб народи інших країв, а особливо анґлійський нарід, думали, що думки про світові справи є в Америці „виключно власністю одної партії". Ось такий погляд, каже Вилкі, є наскрізь помилковий.

ДЛЯ ТІСНІШОЇ КООПЕРАЦІЇ З КАНАДОЮ.

ОТАВА (Канада). — Назначено бриґадира Р. Р. Фостера спеціяльним комісарем для оборонних проєктів підвнічно-західної Канади, але з головною ціллю наладнати щодо цього тісну співпрацю з Злученими Державами.

Державний Прокуратор Заявляється за Повну Світову Продукцію по Війні

ДЖЕНІВА (Ню Йорк). — З нагоди роздачі почесних докторських титулів в Гобарт-Сміт Каледж говорив теж державний прокуратор Бидл. Казав, що наша величанська воєнна продукція мусить залишитися і по війні. Якіб не були наші думки — казав він — всі згідні, що по війні треба дати усім працю. І то мусить статись не тільки в Америці, але теж і в інших краях світа. Державний прокуратор вірить, що державний уряд задержить свою велику силу і по війні та вжие її на розвій людської індивідуальности.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ ПОДАТКОВИЙ ПЛЯН РУМЛЯ—КАРЛТОНА

ВАШИНҐТОН. — Сенатська Фінансова Комісія рішила передати під обради сенату новий податковий плян сенаторів Румля-Карлтона. Цей проєкт є за те, щоби звільнити від плачення податку за 1942 тільки на 75%. Решта податку за 1942 треба булоб сплатити протягом двох наступних років. Податок за 1943 відтягалиб від заробітної платні в часі, коли її одержується.

ХОЧУТЬ, ЩОБИ ВИЯВИТИ АМЕРИКАНСЬКІ ПЛЯНИ ЩОДО АРАБСЬКОГО СВІТУ

ВАШИНҐТОН. — Американські кореспонденти, що відвідували Близький Схід, зокрема С. Л. Золцберґер, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, твердять, що Бюро Воєнних Інформацій не повело покищо серед арабів такої пропаґанди, щоби знищити ті неправди, що їх поширювала націстівська пропаґанда. Нацисти твердили і далі твердять, що Злучені Держави, виславши свої війська на Близький Схід, звідтам уже не уступлять, а будуть держати контролю над ріжними територіями, що тепер є під їх військовим зарядом. Та пропаґанда каже, що Злучені Держави будуть поступати так, як поступає там Британія, а тільки з нею поділяться владою і територіями. Супроти того, що араби не мають дуже великого довіря до анґлійців, вони стурбовані ось такою нацсітівською пропаґандою. А недовіря до анґлійців повстало тому, що по першій війні анґлійці не додержали даних арабам обіцянок. Отже звертається тепер увагу американцям, щоби вони повели серед арабів контраґітацію, але це обіцювали нічого такого, чого не думалиб сповнити, бо це гірко пімстилосяб на цілій справі. Далі араби стурбовані теж політикою Аліянтів супроти Палестини, а це теж використовує націстівська пропаґанда. Значить і в тому напрямі треба сказати щось позитивного.

Жіро Публікує Пропозицію Де Ґолеви

ЛОНДОН. — Ґенерал Жіро, начальний французький командант у Північній Африці, подав до публичного відома зміст своєї пропозиції спільної акції, висланої ґенералови де Ґолеви, провідникови Воюючих Французів. На основі цеї пропозиції справами Франції мала би кермувати рада, створена з провідників різних департаментів уряду. В цій раді мав би бути створений виконний комітет, зложений з ґенерала Жірода й ґенерала Де Ґола, назагал від ради незалежний. На зборах раді проводив би на переміну один і другий.

ГІТЛЄР НЕ ГОВОРИТЬ ПРО АФРИКУ А ПРО ТРУДНОЩІ НА СХОДІ

У своїм посланню до німецького народу, виданому зприводу відкриття літної кампанії за німецький Червоний Хрест, Гітлер говорить про „надлюдські терпіння" німецьких вояків у минулу зиму та про бомбардування Аліянтами німецьких міст, ринків і сіл. Він закликає „національно - соціялістичний німецький народ" піддержати цих вояків щедрими датками. Заклик датований „в постою вожда" дня 10. травня.

ҐЕНЕРАЛ ФРАНКО ДАЄ ЗАКЛИК ЗА ЗАГАЛЬНИЙ МИР

МАДРИД. — Еспанський диктатор Франко виголосив у Альмерія на демонстрації, влаштованій в його честь, промову, в котрій закликав до закінчення світового конфлікту загальним замиренням, бо мовляв цеї війни ні одна сторона не може виграти.

Британська преса й політики не звернули ближчої уваги на промову Франка. Декотрі ґазети пригадали Франкови на умовину безумовної здачі, а інші, що ґенерал захопив владу при помочі Італії й Німеччини.

ЗМЕНШУЮТЬ ДАЛІ ПАЙКИ МЯСА В. НІМЕЧЧИНІ

БЕРН. — За донесенням з Берліна, з днем 1. червня німецький тижневий пайок мяса, буде зменшений до 100 ґрамів. Зате збільшено пайок товщу до 50 ґр., а пайок хліба до 300 ґр.

ВОЄННА ДОБИЧА З ЯПОНСЬКОГО БОМБЕРА. Бачимо, як американські вояки оглядають те, що знайшли в розбитім ними японськім Зеро-бомбері. Це машинові японські кріси, що майже неушкоджені й які треба тільки дещо почистити, щоби можна було їх вжити проти того ворога, що пробував з тих крісів стріляти до американців.

АЛІЯНТИ БЮТЬ ПО ОСТАНКАХ ВІЙСЬК ОСІ НА КАП БОН

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Головна боротьба в Тунісі в понеділок концентрувалася коло підходів до півострова Кап Бон, котрий війська Осі пробують удержувати за всяку ціну як найдовше. З огляду на те, що британська фльота заблякувала їм дорогу від моря, затоплюючи просто кожний човен, котрим ворог хоче втекти до Сицилії, а аліянтські літаки бють по них без упину з повітря, їх положення справді розпучливе й вони піддаються такими великими масами, що аліянтським військам нелегко їх відсилати на тили. Залізний аліянтський перстень довкола них звужується не з кожним днем, але з кожною годиною.

НІМЦІ КУШАЮТЬ ПРОГРИ И БЕЗУМОВНОЇ ЗДАЧІ.

Принаймні 25,000 німців здалося другому американському корпусови в околиці Бізерти в неділю перед полуднем. На переговори щодо здачі до американського команданта, ґенерала Бредлія, приїхав ґенерал Боревіц, командант німецької 15. панцирної дивізії. Американець спитався його, чи він знає, що здача мусить бути безумовна. Німець потакнув. „То все!" сказав американець.

По здачі бачили ґенерала Боровіца, як він, оповідаючи про свою прогру одному капелянови, плакав, кажучи, що багато з його вояків згинуло підчас відступу з правалу Фаїд від німецьких таки мін. Американець відступу з провалу Фаїд від німецьких мін. „Я бачив, як невинних арабів розсаджували закриті бомби, підложені німцями, а цей чоловік хоче співчуття!"

У розмові з американськими офіцирами, ґенерал Боровіц говорив, що Америка зробила найбільшу помилку своїм союзом з Росією. „Фірер хотів мати британців по нашім (німецькім) боці й в цей спосіб завести мир і рівність на світі. Америка програє, бо ми перемагаємо Росію".

Він казав теж, що Арнім є в Тунісі, а Ромель у Німеччині, хорий від двох місяців.

ВПЛИВ ТУНІСЬКОЇ КАМПАНІЇ НА АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА.

Кореспонденти американських ґазет стверджують, що перемога аліянтська в Тунісі, в котрій американські війська відограли визначну ролю, має на цих вояків великий вплив. Перемога причиняється немало до того, аби переробити сирий ще американський воєнний матеріял на доспілий, гордий на свою перемогу й певний виконання найтрудніших завдань.

ПОСТРАХ СЕРЕД ДЕРЖАВ ОСІ ЗРОСТАЄ.

БЕРН. — Вміру того, як воєнні операції в Тунісі обмежуються тільки до вимітання останків ворога, в Европі назріває загально вижидання наближаючоїся битви в Европі.

Найбільше зденервовані подіями італійці. Італійські війська, розставлені для стереження південної зони Франції, почали стріляти на всі боки. Серед населення Сицилії настала загальна поляка; просто все населення хотіло би втікати з острова. Всякі заходи поліції здержати їх на ніщо не здаються. Вживають до утечі звичайно рибацьких човнів. У кількох місяцях населення розграбило військові маґазини.

У Німеччині уряд повів завзяту кампанію для піддержання воєнного настрою, підорваного подіями в Африці. Німецьке радіо пропаґує, що кампанія маршала Ромеля виконала своє завдання, бо задержувала Аліянтів місяцями в Африці, даючи тим Гітлерови час перемінити Европу на фортецу. За те, що ця кампанія перекувала аліянтські війська в дозрілу й одноцільну армію, не говориться.

Не дивлячися на цю пропаґанду, німці ходять якби приголомшені. Серед них кружляють теж чутки про подиву гідну боєву здібність американців. Преса невтральних країв виразно пише, що боєва здібність американців була несподіванкою для Осі, бо її полководці не взяли того під увагу.

ВЕЛИКІ ПОВІТРЯНІ БОЇ НА РОСІЙСЬКОМУ ФРОНТІ

ЛОНДОН. — Російські летничі відділи вели вже другий день свою повітряну офензиву проти німців, бомбардуючи 11 залізничих вузлів за націстичними лініями. Московський комунікат каже, що совєтські проти-летничі фортифікації збили з повітря 43 літаки з 200 німецьких літаків, що пробували масової атаки на відтинку Ростов-Батайське під Кавказом. З німецьких і російських донесень видно, що одна й друга сторона пробує розбити противникові концентрації військ і їх перевіз.

Президент совєтського союзу Калінін підписав у неділю декрет, на основі котрого всіх робітників річного й морського транспорту піддано під воєнне право.

Німецькі вояки в Норвеґії проявляють на різний лад неохоту воювати на російськім фронті; говорять про висилку до Росії як про кару.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Перемога в Тунісі

Кампанія Осі в північній Африці закінчується скорше, ніж загально припускали. З хвилею, як Туніс і Бізерта найшлися в руках переможних аліянтських військ, цілковите знищення військ Осі в північній Африці є питанням недалекого майбутнього. Коли можна було вже бачити програ Осі, через якийсь час було перед світом питання, чи загинуть армії Осі в Африці, чи може вдасться їм перекрастися через море до Сицилії, як удалося свого часу розбитим у Франції британцям перекрастися до Анґлії з Дункерки. Нині вже цього питання не має: Аліянти нагромадили такі маси війська й воєнного матеріялу проти військ фон Арніма й Ромеля, так обставили повітря й море, що себеґубним військам Гітлера справді не лишиться ніщо інше, як себегубство.

Подібність позиції Аліянтів тепер до позиції німців у паріод Дункерки заставляє декого робити далеко йдучі порівнання. Коли німці розбили були французів і британців під Дункеркою, вони не мали досить сили; аби погнатися за британцями почерез море до Британії. Цим вони поправді втратили не тільки найкращу, але хто зна, чи не одиноку нагоду інвазії Британії. Чи не стоїть перед Аліянтами подібне питання, як тоді стояло перед німцями? Чи зможуть Аліянти, перемігши ворога на африканському побережжю, зробити негайно наступний льоґічний крок, себто перебратися через морський залив між Африкою й Італією та зробити негайно інвазію Европи? Нині вже ніхто навіть не квестіонує, що розгром Осі в Африці це був тільки вступний крок до розложення нової бази в Европі, з котрої має піти нова кампанія, котра може скінчитися аж під брамами Берліна.

Сподівання інвазії Европи аліянтами опанували вже всіми народами Европи. Мають вони вплив уже не тільки на мілітарні, але й на політичні події. Про інвазію очевидно говорять передовсім італійці, котрі найшлися найближче від північно-африканської сцени останнього розгрому Осі. З італійцями говорять про інвазію й німці, котрі приготовляються до неї на всі заставки: пересуваючи війська, скріплюючи фортифікації, гремлячи погрози, заводячи виїмкові стани, закликуючи найбільше ноторичних „вішателів". Всі окуповані краї немовби зелєктризовані вісткою про Туніс. У всіх них слідно нове оживлення спротиву. Як видно зо слів французького командаента Жирода, сподівання скорої інвазії може викликати передвчасний вибух народнього зриву.

Якби справи не розвинулися, нема сумніву, що війна ввійшла в нову стадію розвою. Досі назагал Гітлєр вів офензиву, переконаний, що німці можуть тільки виграти коротку війну, а мусять програти довгу війну. Тепер часи бліцкріґу вже скінчилися. Офензива тепер по боці Аліянтів. Війна вже перестала бути короткою. Тепер вже і Гітлєр навіть знає, що він має величезні шанси війну програти.

Як Буде в Нас по Війні?

Коли американський воєнний кореспондент розпитував американських вояків в Північній Африці, чого вони собі бажають, та як уявляють собі повоєнний світ та американську участь у ньому, то вони відповідали на це дуже просто: Хотілиб, щоб чимскорше розгромити ворогів і вернути до своїх домів та зажити по давньому.

Та чи це можливе?

Як до певної міри природними є такі бажання у вояка на фронті, так і природним являється тепер те, що поворот до давного життя є неможливий.. Не будемо застановлятись над тим у цілій ширині, чому це так, та що це неможливе зогляду на повоєнні відносини в Европі, чи в світі взагалі, але хочемо звернути увагу на те, що це не можливе навіть через ті зміни, які вже повстали через війну у нас в Америці.

А ті зміни великі. Урядова машина збільшилась до великанських розмірів, бо уряд має через воєнні обставини щораз більше проблєм до розвязки. Він мусить сам припильнувати, щоби армія і фльота дістали воєнне знаряддя і все що їм потрібне начас і в достаточній скількости. Він мусить рахуватись з тим, що до десять міліонів людей відтягнено від звичайної роботи, а втягнено їх у військові ряди, бо все те получене з величезними комплікаціями в цілому нашому господарському життю.

Та найважніше, що по війні не буде в Злучених Державах так, як бувало, коли то ми навіть не завважували, що маємо якусь армію, бо такою малою вона була. Тепер, як стверджують урядові чинники, буде навпаки. Злучені Держави будуть мусіти по тій війні задержати на довгий час велику мілітарну силу, якої треба буде для заведення порядку в Европі й в світі, як теж на те, щоби не допустити до нової агресії. А ця армія коштуватиме поважні суми гроша, які держава буде мусіти дістати від своїх громадян. Ось тому Роберт Г. Джексон, суддя Найвищого Суду Злучених Держав, говорить правду, коли каже, що нам жилося до війни в Америці краще ніж народам в інших краях теж тому, що ми не видавали так багато гроша на зброєння і великі армії, як це було в інших краях. Але теж правда і те, що, як казав згаданий суддя, наш життєвий стандард мав багато такого, без чого можна зовсім добре обійтися. Бо не буде ніякої шкоди для нікого з нас, коли з нудьги перестанемо літати з одного місця сумнівної розривки до другого, але будемо держатись хати і шукати поважніших розривок, а в першу чергу зачнемо братись до найкращої розривки: до читання книжок, поширення нашого знання і поглиблення нашого думання. А цього треба буде, бо настають такі великі переміни в нашому життю, що треба кожному з нас вміти у всьому тому орієнтуватись, якщо хочемо, щоби вратувати надалі те, що є в тому краю найкраще й найдороще, а що називаємо американською демократією.

Фашизм, Комунізм та Европейська Демократія

На східно-европейських степах, серед лісів Московщини та Білоруси тягнеться огнева лінія — по одним боці націсти та другі відміни фашистівських армій, по другій армія одинокої в світі комуністичної держави. Стоять вони в боротьбі, хоч наділі ріжні відміни фашизму та комунізм мають багато спільного. Рідні браття часто не люблються, а ще частіше воюють, коли йде про ґрунт, про територію поширення. Ось таким чином фашизм та комунізм найшлися в смертельних обіймах боротьби.

Усі відміни фашизму — італійський фашизм, німецький національний соціялізм чи їх румунські, словацькі, хорватські наслідувачі виросли на почві браку віри у вартість людини, а віра в людину є основою кожної демократії. По їх думці не всі люди є рівні, не всі можуть однаково добре розуміти інтереси нації, тому не більшість повинна рішати як у демократичних країнах, а тільки меншина. Націсти та італійські фашисти йдуть ще дальше; вони кажуть що навіть всі народи не є однаково спосібні та вартісні. Німці в очах націстів це якась надраса, тому вона повинна панувати над іншими, менше вартісними расами, наприклад над словянами.

Мало не то саме говорять та майже так само думають італійські фашисти про свій італійський нарід. Нині націсти та фашисти, як видавалосяб, у повній згоді, але колиб їм удалося опанувати Европу та завести панування „вищих рас" над нижчими, менше вартісними, цілком певно прийшлоб до конфлікту поміж ними.

Переконати інших про правдивість науки націстів чи фашистів не така це легка справа, бо кожна людина зі своєї природи таки має радше вичуття рівности та вартости людини у громадянстві. Тому фашизми виключають свобідну дискусію на тему правдивости чи фальшивости фашистівських засад; їх треба принимати як засади релігійної віри, з тою тільки ріжницею, що релігії для визнавців релігії походять від Бога, а фашистівська віра від людей.

Тому теж фашистівські засади не признають над собою нічого вищого; їх наука має дати розвязку усіх проблємів життя нації — духового та матеріяльного, публичного та родинного. Від латинського слова „тотус", що значить „увесь", всі фашизми звемо устроями тоталітарними. Вони не признають іншої розвязки якоїнебудь справи життя їх громадян крім тої, що є тільки на засадах їх науки, свого роду віри.

Такий погляд мусить довести в першу чергу до конфлікту з релігією та церквою, яка голосить, що понад усі людські системи та науки є наука Божа, релігія, а понад усі моралі стоїть моральна наука, випливаюча з віри. Деякі фашизми, як наприклад італійський, не підкреслює так виразно свого тоталітаризму відносно католицької віри італійців з чисто національних причин. Саме в Італії, в Римі, є осідок проводу Католицької Церкви, а на підставі тристалітної практики папа все є італійцем, тому теж це вважає італійський фашизм корисним для престіжу італійського народу серед народів світа й тільки з рацій інтересу національного старається найти можливу співпрацю з Католицькою Церквою. Цього арґументу не має німецький націзм, тому теж конфлікти націзму з церквами німецького народу, з католицькою та протестантською, куди гостріші ніж в Італії.

Зовсім з подібних доктрин виходить теж російський комунізм. Російський комунізм є так само тоталітарний, так само антидемократичний як італійський фашизм чи німецький націзм, і так само фанатичний. Комунізм у Росії приймає в засаду науку Маркса, але на добре перемінену та поправлену Леніном з окремішним приміненням до духа російського народу, що від століть привик до абсолютної влади царів. Російський комунізм теж вважає, що його наука є непомильна та має дати розвязку усіх справ комуністичного громадянства. Тому не позволяє на критику, тому немає там свободи слова та преси. Тим чином наука російського комунізму обовязково має бути дороговказом у публичному та приватному — родинному життю, в розвязці економічних та суспільних проблєм. До доґм комунізму має достосуватися мистець, музик, лікар, вчений, економіст, педаґоґ, робітник, то-що.

Приймаючи матеріялістичну, то є виразно безбожницьку науку Маркса в свою основу, а саме так званий історичний матеріялізм, російський комунізм виразно відкидає всяку релігію, бо це по їх науці середник до обдурювання мас; звідти їх засада: „релігія це опіюм мас". Доповняючи марксівський атеїзм російським фанатизмом та нетолеранцією, російський комунізм не вдоволився полишенням релігії поза обсягом своєї уваги, тільки розпочав чинну боротьбу з всякими релігіями, що її технічно переводила окрема орґанізація — прибудівка офіціяльної комуністичної партії — Союз Воюючих Безбожників з товаришем Ярославським на чолі.

Як бачимо російський комунізм є так само тоталітарний та так само нетерпимий як усі фашизми. Ріжниця між ними та, що фашизми мають на увазі свою націю, отже розвязку своєї національної проблєми, комунізм має на оці соціяльні проблєми, отже не тільки в одній Росії, але також у всьому світу. Тому первісний комунізм був інтернаціональний, а не вузко національний — російський.

Слід признати, що не зважаючи на матеріялізм та кривавий режім, то таки в російськім комунізмі з часів Леніна та Троцького був свого роду ідеалізм міжнародного братерства, що виявлявся в бажанню понести таку саму комуністичну революцію на весь світ. Російський комунізм з того часу був більше справедливий супроти усіх народів Росії; це видне було теж в Україні, де не зважаючи на комунізм таки розвивалася українська культура. Ширенням всесвітної революції мав займатися так званий Третій Інтернаціонал, себто союз комуністичних партій усього світа, від якого ті діставали прикази для сліпого виконання. Та по смерти Леніна та по зліквідуванню Троцького у Росії взяли перевагу російські шовіністи в офіціяльнім проводі комуністичної партії Росії, що повернули засадничо до царської політики у національних справах народів Росії, закриваючи її зручно формальним скелетом нібито союзних републик, які не мають наділі ніякого значіння. У нинішній Росії панує такий самий централізм, як у фашистівських державах. Толерування ще деяких решток здобутків національних революцій з 1917-1918 років, це тільки тактичний перехід на старі єдинонеділимські рейки з царських часів. Перейшовши на національні російські позиції наділі російський комунізм став російським націзмом — національним соціялізмом.

Нині Третій Інтернаціонал ніби не дає про себе знати, щоби не дразнити західних демократій. Але він істнує та видає прикази комуністичним партіям світа, тільки що його роля остільки змінена, що він радше вже служить великодержавним інтересам Росії, ніж справі міжнародного пролетаріяту, світової соціяльної революції.

Спільне фашизмам та комунізмови це їх спільна ненависть та погорда до демократій. Фашизм та комунізм уважають, що не свобідно висказана воля демократичної більшости має рішати, а тільки невеличка меншина комуністична, націстична чи фашистівськ партія. Зрештою навіть у партії нема демократії, бо там вирішує все вузкий Екзекутивний Комітет Партії, а радше її диктатор - провідник - фірер Гітлєр у Німеччині, дуче Мусоліні в Італії, чи Сталін у Росії, довший час скритий під скромною назвою Секретаря Політичного Бюра Комуністичної Партії.

Друга річ, спільна фашистам та комуністам, це їх способи боротьби з демократичними опонентами серед свого власного громадянства, себто з більшістю. Виходячи зі засад тоталітаризму, для добра націзму, фашизму чи комунізму усі середники добрі та одинокою етикою у тих устроях є добро партії та поширення її доктрини. Тоталітарні устрої не признають для себе ніяких обмежень релігійної чи другої етики. Стратити хочби сотки тисяч противників, навіть без суду, тільки на розказ орґанів партії чи виразний приказ диктатора це річ зовсім можлива. Слід признати, що авторство того способу поборювання противних струй серед власного громадянства таки є власністю російського комунізму. Як зявились фашисти, то вже застали для себе готовий взірець в російському комунізмі.

Дальшою спільною рискою комунізму та фашизмів це ставлення карти виключно на молодь. Тому обидві системи приписують собі виключне право виховання молоді. Відмовляють його навіть батькам, навпаки дітей підбехтується нерідко проти консервативних батьків, а навіть заохочується до доносів на родичів. Старих полишають усі тоталітарні системи на боці, на вимертя, оскільки не вважали за корисніше згідно з „пролетарським чи фашистівським сумлінням" помогти їм перенестися скорше на другий світ.

Памятаймо, що середовищем, серед якого народжувався фашизм чи комунізм це були нездорові внутрішні відносини та економічна кріза повоєнного періоду. Громадянство зневірилось в те, що демократичні уряди зможуть розвязати повоєнні труднощі й тому байдужне ставилося до захоплення влади антидемократичними елементами. А в Німеччині та Італії поважна небезпека скомунізування тих країн ще приспішила занепад впливу демократичних кол та прихід до влади фашизму зглядно націзму.

БРИТІЙЦІ СПОДІВАЮТЬСЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ ПРОТИ ГІТЛЄРА ПІД КІНЕЦЬ 1944 РОКУ.

ЛОНДОН. — Аліянтська перемога в Тунісі розбудила широкі надії на скоре закінчення війни. Британці закладаються за рівні гроші, що війна проти Гітлєра скінчиться до листопада 1944 року. Перемога теж підбехтує закуп бондів урядів на вигнанню. При закладах не беруть під увагу війни на Пацифіку.

ЗАРУЧИНИ

ЕТЮД

І. БІЛОУСЕНКА.

2)

— „Яко овча на заколеніе ведеся, і пред стригущим его безгласен", — пригадав хлопець слова святого письма, йдучи за матушкою до хати, і зараз же зачервонівся з сорому за такі думки свої. Він рішучо підвів обличчя і старався дивитись просто себе спокійно і гідно.

— Не ведуть же мене силоміць на кару, — підбадьорював він себе, роздягаючись у сінях, — а сам я з власної волі хочу женитися. То чогож це я такою мокрою куркою поводжуся? Якже погано, аж стидно, їй Богу! Ет! — подумав він з таким обуренням, що й не помітив, як це в нього вирвалося в голос.

— Що там? — спитав його батюшка.

— Та не можу пальта скинути. Намокло... злукавив він.

Увійшли в салю. Там зустрів їх господар, що встиг уже надягти новий підрясник і непомітно обсмикував рукави.

— А, сусіди дорогі! Аж ось на силу діждалися вас! — говорив він, витаючись з батюшкою та з матушкою і скоса поглядаючи на панича.

— Та, знаєте, де нам їздити куди! То господарство отсе нікчемне, то усякі там треби, і так увесь час лине, — відповідав гість-батюшка і, поцілувавшись тричі з господарем, повернувся до панича.

— А це наш добрий знайомий, учитель з Бучаківки, Петро Данилович Березовський, „окончивший".

— А — промовив мимохіть господар, видаючись з паничем. — Прошу сідати, — звернувся він до всіх.

— Та й якаж негодь, прости Господи! — почав батюшка-гість. — От дорога!

— Еге! Та за те на хліб добре. Сходить гарно! А у вас як?

— Та й у мене, хвалити Бога, нічого собі! Підіймається по трохи!

І почалась звичайна розмова про господарські та парохіяльні справи.

Жених мовчав і ледве зважав на ту розмову. Він чув лиш дещо з того, про що балакали батюшки, і думав про свої особисті справи та ждав, що то буде далі.

* * *

Одностайний, спокійний гук балачки навіяв на нього мрії. Думки його линули одна за другою і він почав пригадувати весь свій вік нарубочий.

От, скінчивши семінарію, він приїхав до дому. Дома зустріли його з великою радістю та повагою, далеко більшою, ніж коли інше; батько його був дяком, то й пишався, що син його укінчений богослов. Тихо, непомітно проминуло літо. Петро Данилович то відпочивав від десятилітної науки, то помагав батькови в господарстві та писанню усяких „кліросових відомостей". Одержавши посаду учителя церковної школи, він з початку осени поїхав учителювати. Тут трапився з ним випадок, що зворушив усе життя його і відняв у нього спокій на довгий час. Навіть тепер, коли згадував він про це, щось боляче затремтіло в самій глибині душі його.

Прибувши на посаду, поїхав він заявитись „наблюдателеви" (інспекторови) церковних шкіл. Його, як укінченого, принято дуже прихильно. Там він і побачив її — ту саму жіночу істоту, що вперше примусила його серце забитись якимсь незвичайним, невідомим до того часу для нього чуттям...

Наблюдателева дочка була гарна, проста, весела дівчина. Молодому богословови, що майже не бачив до того часу жіноцтва, дуже мало треба було, аби вона зробила на нього сильне, глибоке враження. Молоді мрії зараз найшли собі дійсне справжнє в особі гарненької наблюдателевої дочки і, вертаючись до дому, він мусів признатись собі, що Галина Марківна, наблюдателева дочка, зворушила всю його душу. Тим то й радів він так, що його запрошено на празник до наблюдателя — на Михайла. Там він знов побачить „її"!

Нетерпляче ждав Павло Данилович празнику. Нарешті настав той бажаний день — і Павло Данилович збирається на перший у своїм життю баль.

Ще зранку йому якось ніяково; він сподівається чогось надзвичайного і, що далі, що більше наближається час виїзджати з дому, тим більше зростає його непевність і навіть страхання чогось невідомого.

От він уже їде. Їхати недалеко — всего кілька верстов — і він наближається до бальової будівлі. Огні горять, чутно музику. Йому ще більше ніяково; йому здається, що його не приймуть, що над ним насміються, що з ним має трапитись щось надто неприємне і він уже щиро жалкує, що поїхав. Тимчасом бричка стала перед ґанком і він автоматично злізає, проходить через натовп селян, що зібрались подитися на баль, входить до хати.

Сцена витання з господарями обійшлась як слід, і він випивши як за напасть шклянку чаю, стоїть уже в юрбі паничів біля порога салі і збирається танцювати. Йому ще не доводилось танцювати так прилюдно, він танцював досі лиш з товаришами в клясі і тепер непевний був, чи вийде що в нього.

— І ти вже коло порога, в „запорозькому війську"? — обізвався до нього один товариш. — Чомуж не танцюєш?

— Та нехай рукавички натну! — відповів він.

Але рукавички давне вже обліпли на руці його і він лиш про людське око совгав по них пальцями. Він не міг наважитись до танців, обурювався на себе за свою соромливість і всеж не зважався почати.

Нарешті помітив він, що „вона" тільки що відтанцювала і стояла на розі салі, не маючи де сісти. Неначе якась стороння сила штовхнула його і він попрямував просто до неї. Дівчина вглянувши, що він просить її танцювати, привітно усміхнулась йому і поклала руку на плече. Він хотів відповісти їй таким самим привітним усміхом, але замісць того якось напружено скривив губи.

Танцюючи він почував, що його ноги були наче не його, а чиїсь чужі, та ще й до того деревляні. На силу скінчив тур, що здався йому безконечним, і посадивши дівчину, попрямував до „запорозького війська", певний, що на нього всі дивляться. Він ніби недбало втирав піт хусточкою і непомітно поглядав на сторони, як то інші дивляться тепер на нього. Але скоро помітивши, що геройський його вчинок мав одно субєктивне значіння і зістався без жадного впливу на інших, він трохи заспокоївся.

(Дальше буде).

Домашній Фронт

Регульовання харчових запасів

Уряд Злучених Держав недавно приняв ряд мір для реґульовання і розпреділення харчових запасів та для боротьби з чорним ринком. Як спосіб боротьби з новим чорним ринком — на кури — були встановлені ціни на них для продавців і покупців. Встановлено сталі ціни на ріжні роди домашньої птиці в той спосіб, що зменшено ціни на найдорожчі та піднесено ціни на найдешевші. Разом з тим ті, що свідомо нарушують ті ціни, можуть бути потягнені до відповідальности.

Згідно з розпорядженням, яке ввійде в життя 17. травня, про докладні ціни на воловину, телятину й баранину, ціни на них будуть меншими від одного до трьох центів на фунті. Бюро Контролі Цін старається виконати розпорядження президента Рузвелта про „Держати ряд!" в боротьбі з дорожнечею та недопущенням інфляції. Зниження цін на мясо є частиною плянів Бюра.

Господині легко можуть відмовитися платити вищі, нелеґальні ціни за мясо, знаючи про урядові ціни. Це має помогти в боротьбі з чорним ринком, на якому марнується мясо і продається незаконно тим, хто може більше заплатити за нього, нарушуючи ось так розпорядки про пайкування.

Розпорядження щодо цін на інші продукти та щодо вартости „пойнтів" також направлені на устійнення ринку. Вартість „пойнтів" на всі заморожені овочі та городину, на зупи та мясні вироби, що скоро псуються, як от ковбаси, значно зменшено, в деяких випадках до 50 або й більше відсотків. Наприклад, за 12 унцій замороженого гороху або іншої городини треба було дати 10 „пойнтів", тепер — 4.

Для зниження вартости „пойнтів" є дві головні підстави: можливість зіпсуття певного роду продуктів, а тому треба приспішити перехід їх від продавця до споживача та збільшення запасів продуктів, в наслідок чого цивільне населення може дістати більше. Нижчого роду горох, біб, можна дістати без „пойнтів", бо є його багато.

Ресторани та їдальні були попереджені, щоби не підвищували безпідставно ціни на їжу та напитки. Одначе контроля над цінами в ресторанах буде цілковито в руках місцевих урядів.

Пайкова книжка ч. 3 буде видаватися в червні

Военна Пайкова книжка ч. 3, яка має замінити існуючі книжки, що незабаром вичерпаються, буде розсилатися почтою починаючи з кінця червня до 21. липня.

Згідно з новим пляном, кожний може дістати книжку, піславши аплікацію на поштовій картці. Не буде реєстрації в школах, як було для отримання перших двох пайкових книжок.

Аплікаційні картки, однакові чи то для самотніх осіб чи для родини будуть вкладені листарем в кожну поштову скриньку між 20 травня і 5. червня. Голова родини повинен виповнити картки, що матимуть зворотню адресу до Бюра Контролі Цін, для цілої родини і відіслати їх між 1. червня та 10. липня. Поштові центри Бюра Контролі Цін почнуть розсилати книжки в кінці червня. — (Б. В. І.)

ВІД КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

ЄДНІСТЬ В РІЖНОМАНІТНОСТИ.

Багато людей ставлять собі питання, як Комітет Українців Канади може бути позитивною орґанізацією серед українського канадійського життя й для добра Канади. В Канаді є репрезентовані українські національні орґанізації доміняльного характеру, а в відділах мають представництво й місцеві українські товариства, які не звязані з доміняльними орґанізаціями. Вороги української культури й українського народу постійно звертають увагу, що така комбінація є неможлива для успішної та корисної праці серед українського громадянства в Канаді.

Як можливо задержати **єдність** серед **ріжноманітности** поглядів? Орґанізації доміняльного характеру, які співпрацюють в Комітеті Українців Канади є наступні: Братство Українців Католиків, Союз Українців Самостійників, Українське Національне Обєднання, Союз Гетьманців Державників і Союз Українських Орґанізацій. Кожна з вичислених орґанізацій представляє інше переконання і інший погляд. Є два яскраві релігійні погляди, є три ріжні політичні погляди. Творенням Комітету Українців Канади з представників доміняльних орґанізацій, а не свобідно вибраних членів, канадійських громадян українського походження, українські канадійці підкреслили, що між ними є ріжниця переконань і поглядів, якої не можна зіґнорувати. Ці розбіжности поглядів ми узгляднили. Кожна орґанізація на дальше задержує свої переконання й погляди. Комітет Українців Канади не старається їх закрити, але підкреслити — числиться з дійсністю.

З другої сторони співпраця орґанізацій доміняльного характеру й місцевих українських товариств в Комітеті Українців Канади є доказом, що всі українські орґанізації національних поглядів мають спільні прикмети. Перша з них є українська культура. Без огляду на наше віроісповідання, чи політичну приналежність, всі члени учащаючих орґанізацій мають пошану до української культури. Без неї їх існування неможливе. Для них українська культура є есенційна. Кожна з них бажає розвою української культури та свободи українському народові. Друга черта єдности українських канадійських національних орґанізацій є їх віра в суверенність і незалежність **Канади.** Кожна орґанізація вірить і їх члени від самого початку світової війни проливають свою кров за свободу всіх поневолених народів, за свободу Канади. Не було випадку, щоб котра з складових орґанізацій коли вірила в революцію, або проповідувала політичний переворот Канади, або міняла свої політичні погляди зо зміною заграничної політики держав поза межами Канади. Орґанізації, зарепрезентовані в Комітеті Українців Канади, і товариства, які мають своїх представників у відділах Комітету, були все, є, і будуть проти світової революції, яка неґує існування незалежних держав, яка опрокидує признання існування нації. Всі товариства, які співпрацюють в Комітеті Українців Канади, все будуть лояльними громадянами цієї країни. Ніколи не підуть на зустріч фальшивій пропаґанді ріжних „ізмів" для поширення їх ідеольоґії — для них канадійська суверенність є дійсна, актуальна.

Комітет Українців Канади є потрібний для збереження української культури в Канаді та для помочі Канаді у війні. Ріжноманітність наших переконань і поглядів підкреслюємо представниками ріжних орґанізацій і товариств. **Єдність** Комітету Українців Канади підкреслюємо нашою спільною пошаною й любовю до української культури й українського народу та нашою посвятою і жертвенністю для Канади.

Все - Канадійський Конґрес Комітету Українців Канади мусить бути тою публичною маніфестацією, яка докаже всім нашим канадійським співгромадянам, що українські канадійці мають лише одно тіло в Канаді, яке має право представляти українців національних поглядів. Все-Канадійський Конґрес Комітету Українців Канади мусить доказати, що українці цінять українську культуру як національне багатство, надбане сотками літ праці і поту українських письменників, композитарів, артистів і т. д., для духового життя українського народу, а не для використання цих багатств для поширення клясової боротьби. Все-Канадійський Конгрес Комітету Українців УКанади мусить виявити співпрацю українських національних орґанізацій для помочі Канаді виграти війну. Кожне українське національне товариство повинно взяти участь в Конґресі!

В Канаді є два погляди супроти канадійської держави — є бажання віддати все для Канади, щоб вона було свобідна й суверенна з всіма іншими націями по війні і є бажання підготовлятися до світової революції. Тому всі українці, які чують себе дійсними громадянами Канади, візьмуть участь в Конґресі, щоб заманіфестувати, що ми віддаємо для Канади все від самого початку війни й будемо робити жертви й посвяти, аж поки війна не буде виграна, коли встануть поневолені народи, між якими сьогодня знаходиться й український нарід.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Громадянин. — Як хочете відповідати тій ґазеті, то з підписом. Саме тому, що Ви самі православний священик, та що ґазетка, якій хочете відповідати є орґаном укр. прав. дієцезії. Очевидно, що знаємо про ці напади. Та знаєте, що ми на многі напади не відповідаємо. Не така тепер пора, щоби збувати енерґію на такі речі. Але, якщо захочете сказати спокійне і річеве слово, так, як це робите, у надісланім дописі, то можемо помістити. Але тільки з підписом.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

ПОКЕР У ПОВІТРЯНИХ ПРОСТОРАХ.—Американські вояки, як бачимо, впяли очі в карти і студіюють, що й як заграти. Це гра в покера, улюблену американцями гру. Та не булоб у тому нічого дивного, якби це не було в бомбері та в часі, коли він перелітає Пацифік, щоби довести вояків якнайскорше на фронт. Газард на столі не є нічим в порівнанню з тим, що кожної хвилини можуть напасти на бомбер японські літаки.

БЕРЛ КАЖЕ, ЩО ВИНА ЗА ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ ПАДЕ НЕ ЛИШ НА НАЦІСТІВ, АЛЕ І НА ЇХНІХ САТЕЛІТІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К. (БВІ). — Промовляючи минулого тижня в Бостоні, Месечусетс, помічник секретаря стейту Адолф А. Берл сказав, що „нині вже нема ніяких сумнівів про те, що німецька держава нарочно орґанізувала винищування жидівської релігії і жидівського народу в Европі. Вона є відповідальна за „найбільшу траґедію в модерній історії". Мало того. Німецька держава впливала на своїх сателітів, щоби вони також переслідували жидів. Вона орґазувала спеціяльні ґрупи погромщиків.

„Ця заява є зроблена на основі доказів", сказав помічник секретаря стейту. „Ніхто не заперечить, що ідея екстермінації жидівського народу є для Гітлера; його помічників і дорадників дуже дорогою. Цеж є складова частина їхньої націстичної партії. Але проте не треба припускати, що за поповнювані звірства є відповідальна мала ґрупа німецьких верховодів, або тільки одна німецька партія. Якби бодай якась частина німецького народу була виступила проти цього, то його верховоди і партія булиб не важились переводити в життя масові сбивства цивільного населення. Якби німецький нарід був виявив невдовілля, якби був спонтанічно зареаґував на поповнювані страхіття, якби був в якійбудь формі виявив співчуття нещасним жертвам, то екстермінація жидів булаб мусіла припинитися".

Нема ніякого сумніву, що доля німецького народу і доля народів в державах підчинених Німеччині, буде в руках Обєднаних Держав. Берл сказав, що як настане суд, то судді розглядатимуть, чи німецький нарід міг і хотів припинити звірства над цивільним населенням, чи одиноким арґументом його буде на суді те, що він сам боявся репресій. Як Німеччина піддасться, то ми будемо мати право запитати німецького народу: „Що ви, панове, робили, щоби вина за кримінальні вчинки націстів не впала на цілий німецький нарід?" Яка буде на це відповідь, такий буде й вирок.

„Поведінка німецького народу відносно поповнюваних звірств", додав Берл, „мусить стати підставою до справедливого вироку. Як армії Обєднаних Держав заставлять німецький народ до беззастережної здачі, як німці будуть вже побиті до того ступня, що іншого виходу не буде, то будучність німецького народу буде залежати від того, що він робив в той час, як гітлерівці поповнювали кримінальні вчинки.

„Народи сателітних держав також будуть потягнені до відповідольности", сказав Берл. „Не є вже для нікого тайною, що деякі лідери цих держав конче стараються навязати зносини з членами Обєднаних Держав, щоби, як скрахує націстська военна машина, добути для себе кращі условини мира. Вони вже бачать, що в короткому часі мусітимуть відповідати за співучасть, яку вони відгравали в цій гіркій драмі. Вони мають право на існування як народи; то правда. Але чи може їм бути хочби вчасти подароване те, що вони добровільно принимали на себе відповідальність за кримінальні вчинки?

„Найбільшим досягненням західної цивілізації є те, що життя кожної людини є цінне, та що його треба берегти. Цеї спадщини людства треба боронити; боронити не плачем, а ділом, працею. Не розжалоблюймося над цею справою, а ставмося до неї холоднокровно, резолютно, як пристало на зрівноважених людей.

„Мусимо заявити перед світом, що ніяка нація, яка нарочно винищує людей, не буде трактована нарівні доти, доки не відпокутує за свої вчинки. Доперва тоді на світі запанує спокій і справедливість. Людське життя і відносини одної держави до другої мусять бути реґульовані і бережені законом".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

СТЕМФОРД, КОНН.

350 Відділ У. Н. Союзу орґанізує нових членів.

В неділю, 18. квітня ц. р. відбулися орґанізаційні збори Братства св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. Союзу, в приявности орґанізатора У. Н. Союзу п. А. Маланчука.

В довшій промові орґанізатор подав точні відомости про фінансовий стан У. Н. С. та дав заклик, щоби кожний свідомий уркаїнець став членом цеї нашої найбільшої запомогової орґанізації.

З нагоди 50-літнього ювилею У. Н. Союзу треба повести нову кампанію за членами, щоби стейт Конетикат знова вибився на перше місце.

П. Й. Тирчик, бувший урядник нашого відділу, просив членів помогти нашому орґанізанторови, бо тільки спільною працею осягнемо кращі успіхи.

Зборами проводив предсідник п. В. Карий.

І. Михайлишин, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Для Американського Червоного Хреста.

Український Відділ А. Ч. Х. продовжає свою працю в міру потріб цеї інституції і щиро піддержуваний усім громадянством злобуває щораз вище місце на листі різних національних груп. Тепер українці стоять на семому місці щодо жертв.

За минулий рік 41—42 перейшло через Український Відділ до головної кватири Американського Червоного Хреста $1,059.49. Жертви були частинно проголошені в Свободі.

На цьогорічну кампанію Ч. Х. громадянство відозвалось щедро і при закінченні її Український Відділ передав до головної кватири такі жертви в долярах:

Греко-кат. Катедра $133; Товариство У. А. Горожанок ч. 41 С. У. А. $41, а членство $27; У. А. Горожани $50; Т-во О. Кобилянської ч. 48 С. У. А. $25, а членство $38; Т-во О. Басараб ч. 46 С. У. А. $15, а членство $16; Укр. Ліга з Найставн $25; Дочки України ч. 42 С. У. А. $10, а членство $39; Союз Українок ч. 47 $26, а членство $27; Т-во св. Юра $10, а членство $20; У. А. Ветерани ч. 1: $10; Сестрицтво Серця Христового $10, а членство $15; У. Громада при 23 і Бравн $10, а членство $11; Т-во Т. Шевченка ч. 73 Провидіння $14; збірка на свяченім $34; з похорону внука п. Бойко $15; з похорону у Садовика $15; по $10: П. Буката, П. Мельник, Окр. Рада С. У. А., Т-во Любов, ч. 45 У. Н. С.; збірка в церкві св. Николая $14.50, а членство $4.25; членство від Содаліти $9.50; по $5: Ю. Коцюбинський, Жіноча Поміч У. А. Ветеранів, У. Леґіон, Гриньків; збірка з похорону перед. Николайчук $4; Співак $3; по $2: Ю. Бурак, М. Горохівська, М. Возняк, Захарчук, Ільницька, Максимів.

Гроші, які доручено до головної кватири Ч. Х., а які записано на кредит Укр. Відділу: Православна Парохія і Золотий Хрест $100; пані Свистун від Проґ. Клюбу $20; Робітничий Дім $25; У. Ліґа Н. Філядельфія $32. — Разом кампанія Ч. Х. на цей рік принесла **$1,020.57.**

БОФАЛО, Н. Й.

Громада закупила $12,000 Военних Бондів.

На вічу скликанім Центральним Комітетом в Бофало 18. квітня ц. р. приявні зложили на закупно военних бондів около $5,000, а здеклярували $7,000.

Віче відкрив голова Центрального Комітету о. І. Жук та покликав п. Гр. Видима на предсідника, а С. Надяка та М. Мигаля як секретарів.

Пані Ривак, родом з Англії, говорила про те, що цей край переживав від гітлерівських бомбардовань. А проте анґлійський нарід не паде на дусі, але докладає усіх сил, щоби звільнити світ від фашистівського ярма.

Пані Щепанська говорила про потребу закупна державних бондів. Довшу та річеву промову виголосив о. І. Жук, в якій він зясував наші завдання після перемоги над фашистами, щоби людство могло користуватися демократичними здобутками нашої держави.

Пані К. Хам говорила, що добра господиня дасть собі раду навіть при теперішних харчевих обмеженнях. Коли треба, то ми готові на ще більші жертви. П. А. Слотюк згадав, що місто Бофало збирає сорок міліонів долярів на будову кружляка „Бофало" і українці повинні взяти живу участь в цій кампанії.

Секретар Центрального Комітету п. П. Товкач просив, щоби усі орґанізації приступили до центрального комітету, бо тільки тоді наша громадська праця буде успішна.

На покриття коштів віча зібрано $16.40. Виповненням формулярів на закупно бондів занялися: пані: А. Гузій, М. Щепанська, Ф. Верґун, С. Н. Костецький.

Треба зазначити, що приявні на вічу купують бонди постійно там, де вони працюють.

Ми певні, що успіх цього віча заохотить нашу громаду до більшої праці.

За президію віча:

Гр. Видим, предсідник;
С. Надяк і М. Мигаль, секретарі.

ЙОНҐСТАВН, О.

Ольга Мусійчук в головній ролі в опері „Пешієнс".

Молода наша українська сопраністка, панна Ольга Мусійчук, виступає в головній ролі опери „Пешієнс" Ґілберт-Соливена в днях 17-18-19 травня. Оперу ставить Музичний Інститут „Дейна Мюзік Інститут при Йонґставнськім Каледжі, де Ольга кінчить тепер останній семестр. Вистава буде в салі каледжу під управою д-ра Г. Штериса, професора музики цього інституту. Це вже другий раз панна Ольга виступає в цій опері. Тому місяць виступала вона в головній ролі в опері Пінафор. Наші люди, що її чули в тій опері, дуже полюбили її спів.

З МИНУЛОГО УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Як повставала друкована книжка.

Ще стародавні єгиптяни, вавилоняни та римляни вміли вирізувати з дерева букви так, щоб вони випиналися вгору, й відбивали ними на глиняних чи воскованих табличках усе, що було потрібно. Та така праця була занадто тяжка і не приносила багато полекші від звичайного письма.

Середньовічна Европа почала наново шукати способу швидкої продукції книжок у більшій кількості примірників відразу і впала на щасливу думку через працю над виробом карт до гри. Спершу малювали їх руками, а опісля навчилися вирізувати з дерева намальовану фігурку наскрізь (трафарет) і прикладали до паперу та фарбувати зверху: розмальована фігурка лишалася на папері. Згодом техніка поліпшувалася, потім почали корисуватися цим способом для перебивання взорів на тканинах, далі на килимах а там перейшли й до продукції образів (переважно святих) з надписами над ними. Текст зчасом щораз більшав, аж поки впало на думку скористатися цим засобом для друковання книжок: на одній дошці вирізували цілу сторінку з літерами так, щоб вони випиналися вгору і були розміщені навпаки, а потім друкували. Таке друковання, правда, мало приносило користи, бо було й забарне й все ще дороге. До нашого часу зберіглося до 30 таких книжок, але найбільші з них мають 50 карток. Та всеж основу справи знайдено, а німцеві Йоганові Ґутенберґові належить честь винайдення у XV. віку пересувних черенок. А з того часу, як заздрісні конкуренти-переписчики нацькували юрбу знищити друкарню невтомного винахідника й друкарі („діти Ґутенберґові", як їх прозвано) розбіглися по всіх країнах та скрізь розсіяли своє знання, друк книжок щораз більше шириться й удосконалюється.

Просто годі списати заслуги друкованої книжки для людської культури — такі вони великі: знання віків, творчість світового ґенія, ідеї фільософів, переховані давніше в писаних книгах, через свою дорожнечу приступних тільки невеличкому гуртковї щасливців із вищих верств суспільства, тепер стають уже поживою мас та втягають їх в обсяг творчої думки; родять критицизм, свідомість та бажання активної участи у громадській роботі; зокрема дають початок новим культурним течіям на порозі середніх і нових віків: клясицизмові й гуманізмові.

Завдяки друкованому слову пекучі питання біжучої хвилі робилися відомі широким верствам, ставали перед суд цілого загалу. Як каже д-р Ів. Свєнціцький: „сталевими черенками висказана думка вела до повної націоналізації, тож і до демократизації та прогресивности, ба, навіть — до революційности життя". Не треба забувати, що середньовічна книжність була на латинській мові і аж друкована книжка, шукаючи більшого ринку збуту, мусіла приспособитися до мови кожного народу.

І це яскраво справдилося на нашому народові.

Друкована книжка на Україні.

Друкована книжка діставалася на українські землі вже в кінці XV-го віку з Заходу, головно з Праги, Кракова й Венеції. Та цього було мало: численне населення України вимагало вже для самого шкільного й церковного вжитку багато книжок. Перші кириливські книжки словянською мовою почав був друкувати у Кракові Швайпольт Фіоль в 1491 р., але єпископ краківський заборонив йому друкувати для православних українців. Це друкарство спробував обновити Франциск Скорина, білорусин, родом із Полоцька, з фаху лікар. Скорина видрукував у Празі „Біблію Руську" в 1517 р., а пізніше переніс свою друкарню до Вильна. Але Скоринина друкарня, що постачала книжки для Білоруси й України, не вдержалася довго, недовговічні були й пізніші спроби спільного білорусько-українського друкарства. На Україні друкарство повстало й розвинулося з легкої руки московського втікача, друкаря Івана Федорова або Федоровича. Він, як колись Ґутенберґ, утратив свою друкарню в Москві через злобу і пімсту конкурентів-переписувачів, а сам обвинувачений у єресі, ледви врятував життя. Втік він до Литви й, найшовши гостинний захист у литовського гетьмана Григорія Хоткевича, оснував друкарню в його родинному місті Заблудові на білорусько-українському пограниччі. Звідси він незабаром перенісся до Львова.

А тоді на переломі XVI—XVII. віків галицькі й волинські міста, в торговельних зносинах із Заходом, дійшли до значного господарського розвитку й добробуту. В звязку з цим розпочався тут освітній рух, що зродився в Галичині й виявився в організації освітніх гуртків та братських товариств. Перед вело братство Ставропигійське у Львові та в Острозі під захистом кн. Констянтина Острозького. Були ще гуртки в Заблудові — кн. Гр. Хоткевича, гетьмана Литовського і в Слуцьку кн. Юрія Слуцького. Братства будували школи, приюти для сиріт та бідних, шпиталі, ставали в обороні рідної віри й церкви. Братства таким чином в своїй діяльності потребували книжки й ще раз книжки. Тож, коли 1572 р. Федорович перейшов з Заблудова до Львова, зустрінув він тут прихильне відношення для видавничої справи, головно серед міщанства, що ґуртувалося коло Ставропигійського братства, бо вищі верхи громадянства вже тоді були в значній мірі спольщені.

У Львові заснував Федорович друкарню на Підзамчі. Це була перша друкарня на українській землі, а першою друкованою українською книгою був „Апостолъ", що вийшов із цеї друкарні року 1574. Видрукувавши „Апостола", перенісся він на службу до кн. Василя-Констянтина Острозького. В Острозі Федорович широко розвинув свою видавничу діяльність. Найважнішою подією було видруковання 1580 р. повної Біблії. Тільки багатство і могутність кн. Острозького дозволили на це тяжке й дороге діло, бо багато ріжномовних біблій треба було розшукати й зібрати. Їх повишукувано й привезено з Москви, Царгороду й Атону. В світ вийшла Біблія 1581 р. Острозька Біблія була першою повною біблією серед усього словянського світу, тому не дивно, що викликала вона скрізь незвичайну пошану і довго служила зразком для передруків.

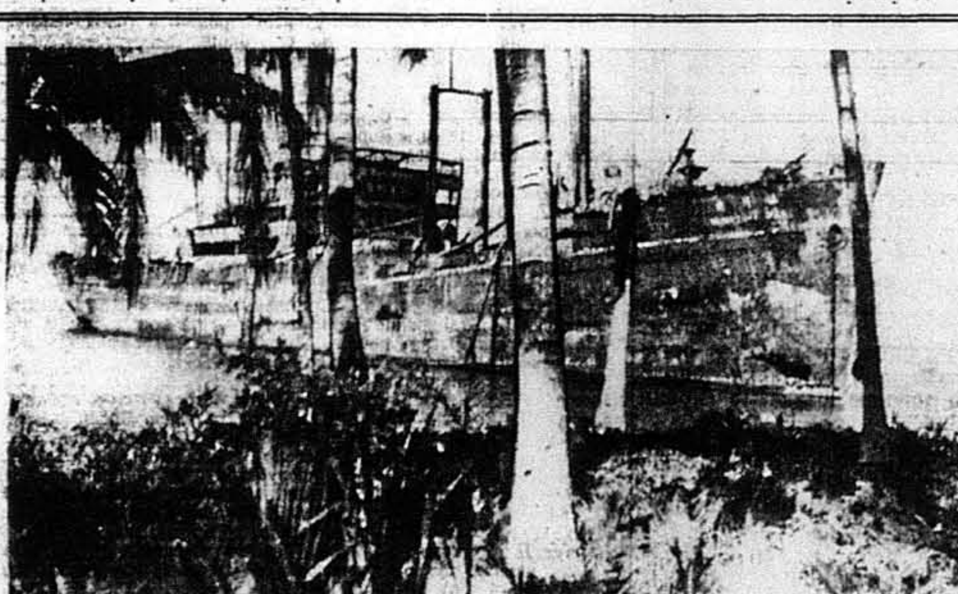
З Галичини й Волині друкарство дістається до Києва з його молодим братсвом і славною — Києво-Печерською Лаврою. Заснована виходнем із Галичини архимандритом Елисеєм Плетенецьким Лаврська друкарня перебирає на себе провід друкарства для всеї України, та розвивається в могутню й добре устатковану установу.

Слідом за згаданими друкарнями повставали менші й більші друкарні по містах, а навіть містечках, при чому у Галичині і на Волині вони істнували переважно по містах, де було сильне міщанство і при братствах, що удержувалися нераз з доходів друкарень; а на Східній Україні, де міст було ще мало і за слабі, з виїмком Києва, при церквах і монастирях, тут їх піддержувало козацтво, що пильно стояло на сторожі народніх прав. Отже в XVII. в. українські друкарні були вже по всіх українських землях, крім Поділля, де були тільки короткотривалі польські. В Галичині — крім Львова — у Стрятині, Крилосі, Угорцях, Уневі, Перемишлі. На Волині, крім Острова, в Дермані, Констянтині, Почаєві, Рохманові, селі Четвертні, Луцьку, Кремінці, селі Чорній (при Спасівському Чорненському манастирі). На Закарпатті в селі Грушеві (при Грушівському манастирі). У Східній Україні крім Києва, повстають друкарні в Новгороді Сіверському та Чернигові. Та найвище стояла таки Києво-Печерська друкарня, що намагалася зайняти монопольне становище. З кінцем XVIII. віку появляються друкарні й по інших східньо-українських містах: у Лисаветі, Кремінчуці, Камянці Подільському, Миколаєві, Полтаві, а вкінці в Катеринославі. Остання повстала з мандрівної друкарні кн. Потьомкіна, яка мандрувала з ним по Україні й випустила в ріжних містах кілька книжок.

До 1600 р. на Україні видрукувано 67 книжок, не числячи дрібних аркушів, до 1650—300. Друкарень до 1650 р. було 24 (на Московщині була тоді лише одна!).

При помочі книжки народня освіта через школу і братства ширилася на Україні незвичайно швидко, а полємічна література й боротьба за віру будили національну свідомість та критичну думку й закликали до активної боротьби. Книжка була бажаною й цікавою річчю для всіх. Її можна було дістати легко й розмірно не так дорого, чи то по ярмарках, куди її приносили видавці, чи то по братських книгарнях; із них найкраще була поставлена львівська. Були й приватні книгарні, як от М. Сльозки у Львові та інших.

(Кінець буде).

ВЖЕ НЕ ПОВЕЗЕ ЯПОНЦІВ ДО НОВОЇ БОРОТЬБИ.—Сцена, яку маємо перед собою, є знята десь на Полудневo-Західному Пацифіку. Бачимо великий транспортовий японський корабель „Ямазукі Мару", що перевозив японських вояків на ріжні заняті японцями острови, що їх відбили американські маринарі. Ось цей японський корабель зістав збомбардований американькою маринаркою.

AMERICAN HEROES
BY LEFF

"Shooting Fool" is what they called Pvt. Charles Zuke, of Big Rapids, Mich., because in line of duty he shot down 22 Jap snipers in New Guinea. He twice bagged Japs who were trying to pick off his captain, saving the officer's life. No sniper's nest is safe from his Garand rifle.

We help put Garand rifles in our heroes' hands with every War Bond bought.

НІМЦІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ УКРАЇНЦІВ ЗА СЛУХАННЯ ЗАКОРДОННОГО РАДІЯ

СТОКГОЛЬМ, (ОНА). — В останніх часах з України не було майже ніяких вістей. Це знак, що коло німців зле, та що вони стараються щось там закривати. А що так є, то може посвідчити найновіше число націстської ґазети з України „Дайче Украіне Цайтунг". Вона принесла вістку, що німецька влада видала гострий наказ, щоб українське населення не важилося слухати закордонного радія. Ґазета нарікає, що українці не шанують окупаційної влади, нехтують її комунікати, зневажають німецьку поліцію та наперекір заборонi масово слухають закордонних авдицій.

„Дайче Украіне Цайтунг" пише, що довше так бути не може, та що влада вже розстріляла кількадесять українців. Розстріляла на це, щоби інші не важилися слухати закордонних новинок. Ґазета пише, що німецька поліція в Іванкові біля Києва прилапала українців, як вони прислухувались до того, що говорив закордонний коментатор про воєнні події в Північній Африці. Українці мали тішитись, що американська армія жене німців до берегів Середземного моря, та що може наступить інвазія европейського континенту. Німецькій поліції це не подобалось і вона розстріляла в Іванкові сімох українців. Розстріляні: І. Причепа, Т. Талащук, В. Давиденко, Д. Гопкало, Н. Мазур, Богдан Новодвірський і О. Шевченко.

Подібні арешти, суди й розстріли відбуваються по цілій Україні. Німецька влада на Україні говорить, що вона не позволить, щоб українці її зневажали.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 175, відбудуться в неділю, 16. травня, точно в годині 1. пополудні, в салі У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. Просимо членів прийти і заплатити свої вкладки на зборах. Також пригадуємо тим членам, що були на минулих зборах і тим, що не були, щоб прийшли всі і вирішили справу, яка зістала не полагоджена. — В. Братусь, предс.; А. Дяк, кас.; В. Бартош, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Подаємо до відома членам Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. травня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Норт Лавренс ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: Іван Сорока ст., предс.; Іван Сорока мол., кас.; Андрій Хромяк, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 15. травня, в год. 7:30 вечір, в гали У. Д. Клюбу, 31-14 Гренд Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць прийти на ці збори на час, бо маємо багато справ до рішення. Контрольна комісія здасть звіт за перший квартал. У. Н. Союз дає нагороду за орґанізування нових членів. Отже не омивайте цеї нагоди, а кожний хай сповнить свій обовязок і приведе хоч по одному новому членови. Довгуючих членів напоминаємо, щоб вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неприявні на цих зборах члени чи урядники підлягають карі згідно зо статутом. — М. Левицький, пр.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Сестр. Благовіщення відбудуться в неділю, 16. травня, в год. 12:30 пополудні, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — Анна Васильовська, предс.; Ксеня Плетяк, кас.; Іванна Подола, секр., 849 N. Hoyne Ave.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в год. 6. ввечір, в галі церковній. Напоминаємо довгуючих членів, щоби прийшли і вирівнали свій довг. Маємо важні справи до вирішення. Хто заплатить свої вкладки, дістане дивіденду. — Заряд відділу.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 15. травня, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти Стр. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки. — Ю. Голинський, предс.; В. Реповець, кас.; Й. Ярема, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. травня, в годині 8. ввечір, в сали 30 Іст 7. ул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до обговорення. — Ів. Середницький, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 764. Смертельна гра.

Як кружляк не дав відповіді на його сиґнали, офіцир Фарлі догадався, що десь недалеко чатує субмарина.

„Вони не сміють показати світла, або задержуватися, аби нас підняти", він сказав твердо. Коли почало сіріти на схід сонця...

...вони побачили корабель, як він їхав зиґзаком, аби виминути невидиму субмарину.

Перед ними стояло питання, як достатися на поспішаючий кружляк. Тарзан піддав їм небезпечний плян.